

B-SEMINAR

Didaktiske hovedretninger og aktuelle strømninger

Birgitte Simonsen

	Dannelsesteorien (helt tilbage fra antikken)	Progressivismen (beg. af 20.årh.)	Undervisningsteknologi n (slutning af 1950'erne)
Teoretikere	Grækere, Romere, Herbart, Humboldt, Montaigne, Rabelaise, Locke	Key, Dewey, Grundtvig, Nakarenko, Montessorie, Rosseau, Frøbel, Neill (Summerhillskolen)	Tyler, Taylor, Skinner, Bruner, H-planer, P-planer, Udd.økonomer
Centrale ideer	De syv frie tanker. Udg.punkt i stoffet. Formal og material dannelse. Det menneskelige er ikke medfødt.	Udg.punkt i eleven. Det menneskelige er medfødt. Vækstpædagogik (planten og gartneren).	Produktionsproces, Effektivisering, Rationalisering, Videnskabeliggørelse.
Skoleform/ Uddannelse	Gymnasiet. Basisudd. (RUC)	Folkeskolen Lilleskoler Højskoler RUC	Handels- og erhversskoler. AMU RUC
Psykologisk opfattelse/ Forskning	Intelligensforskning Racer Køn	Psykoanalysen Naturlig straf (%undertrykkelse -> %krig)	Læringspsykologi Dyreforsøg Behaviorisme Cost/benefit Testpsykologi

Socialkonstruktivisme ligger tæt op af undervisningsteknologien.

Kan teorier være innovative?

Vi skal placere os selv ift. de forskellige teorier.

At sætte det reflektive som et positivt princip er i grunden også en magtpåførsel.

Er alt lige godt når bare man reflekterer over det?

Der eksisterer et iboende samfundsmæssigt krav om rationelle begrundelser af værdier.

Teknologisk progressivisme! (Marstrict University) % Learning by failing.

Læring, udvikling og didaktik

Knud Illeris

Læringsteoretiske hovedpositioner	Vigtige navne vedr. læring	Centralt læringsprincip	Pædagogiske stikord	Pædagogisk retning eller tendens
BEHAVIORISME	Pavlov Skinner	betingning	stimulering feedback	undervisningsteknologi
PSYKOANALYSE	Freud Erikson	psukodynamik	fri udvikling konfliktbearbejdelse	fri opdragelse
HUMANISME Pragmatisme	Dewey	vækst	handling (doing)	progressivisme
Gestaltpsykologi	Levin Kolb Schön/Argyris	helhed	sammenhæng refleksion	progressivisme
Humanistisk-psykologi	Maslow Rogers	motivation	selvrealisering selvudvikling	progressivisme
KONSTRUKTION Konstruktivisme	Piaget	adaptation	udfordring	refleksivitet
Social-konstruktionisme	Gergen	socialitet	fællesskab	refleksivitet
Systemteori	Bateson Luhmann Campbell	selvopretholdelse	konfrontation	refleksivitet
MARXISME Virksomhedsteori	Vygotsky Leontjev Engeström	genspejling	virksomhed aktivitet handling	arbejds-pædagogik
Socialisationsteori	Lorenzer Negt Ziehe Leithäuser	socialisering	erfaring kritik	erfarings-pædagogik

"Pavlovs savlende hunde" – isolation af hund, fodring giver klokke til at ringe → klokken ringer – hund lærer at der er mad (selvom der ikke er det).

Behaviorismen ville finde grundlæggende læringsmekanisme → isolering af lærings-elementer.

Skinner eksperimenterede med duer (dressur)

I dag bruges behaviorismen til bl.a. rygeafvænning, behandling af retarderede og uheldsofre.

Behaviorismen udpræget i Amerika (modstand i Tyskland) fra årh.skiftet til 1980'erne. Ekstrem positivistisk.

Psykoanalysen har aldrig været opfattet som en læringsteori (på nær af Illeris).

Psykologisk udvikling hos det enkelte individ i fokus.

Progressivismens tro på de iboende ressourcer hos det enkelte individ. Dewey har ikke direkte sammenhæng mellem gestalt- og humanistisk psykologi men har dog lagt nogle spirer.

Maslows motiv (behovs)pyramiden med selvrealisering i toppen.

Bruner er sværere at placere (startede i 1957 som moderne behaviorist og er i dag en moderne kulturteoretiker). Børns egen kulturproduktion er det der skaber læring. Bruner mener at Piaget og

Vygotski virkelig var dem der kom med nogle fornuftige bud på læring. Bruner modstander af traditionel intelligensforskning.

Piaget: Adaptation (aktiv tilpasningsproces) er dobbelt: assimilation og akkomodation (vekselvirkende ligevægtsstrukturer). Der opstår divergens ved mødet med fordommen → nedbrydelse af assimilative kognitive strukturer → genskabelse af nye.

Typisk kortslutning: Vi skal have en masse akomodationer, men har man ikke assimilative processer er der ikke noget at akkomoderer. De kognitive strukturer skal restruktureres!

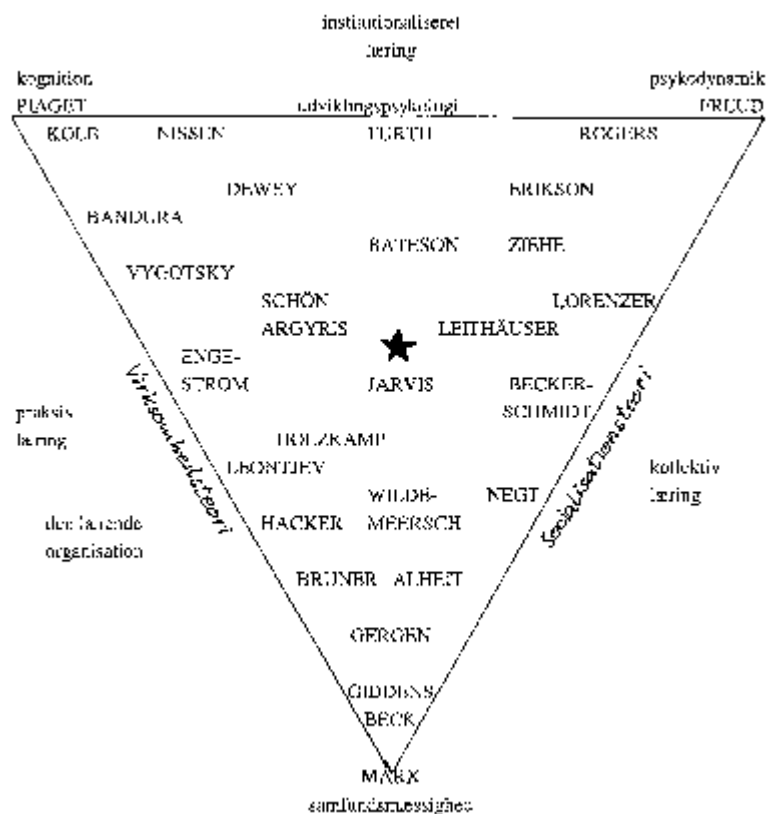
Vygotski: Børn lærer gennem aktiviteter men det er lærerne der kan se hvilke aktiviteter der er bedst for den enkelte. Jf. den nærmestliggende udviklingszone (men lærerstyret – barnet ved ikke hvor zonen ligger).

Konstruktivisme: Vi konstruerer selv vores kognitive strukturer med det vi har med os (ass. ↔ ako.)

Socialkonstruktionisme: Denne konstruktion finder ikke sted i den enkelte men i det sociale.

Udfordring: Sammentænkning af konstruktivistiske og socialkonstruktionistiske læringsstrategier.

Man kan ikke lærer nogen noget, men man kan gøre sig nogle kvalificerede overvejelser over hvilke læringsbetingelser der er hensigtsmæssige for den lærende. Skabe et rum hvor der kan lærer. Men disse overvejelser skal ske indenfor spændingsfeltet mellem kognition, psykodynamik og samfundsmæssighed.

Figur 1 . Aktuell læringsteori i spændingsfeltet mellem Piaget, Freud og Marx. (Knud Illeris)

Kvalifikationsteori og didaktik

Leif Hansen

Ændringer i forestillinger om kvalitet og kvantitet: evighedsstudent → livslang læring

Måske kan kravet eller de samfundsskabte forventninger om livslang læring skabe barrierer hos individet til hele tiden at lære. Hvad skal indholdet i det nye være og medfører det en bortkastelse af den allerede lærte viden? Eller drejer det sig mere om at lære at lære hvor selve det at bryde ned og bryde op er det centrale.

Mobil karakterfasthed – indeholder to modsatrettede elementer i den personlige struktur.

Før: faste determinerende livsvilkår i en nødvendighedssammenhæng.

Nu: Valg af livsstile i en mulighedssammenhæng (Ziehe) – der dog stadig er forstruktureret.

→ socialkonstruktionisme

Er det en spændende udfordring eller en lammende trussel?

Når forandringens vinde blæser er der nogen der bygger vindmøller og andre der bygger læhegn!

Det psykosociale spiller en større og større rolle for det enkelte individ.

Vi skal leve med forandringens vilkår fremfor uforanderlighedens forudsætning.

Før: Der gik mange generationer på én forandring.

Nu: Der går mange forandringer på én generation.

Idag ved man alt om hvordan verden er før man selv har erfaret den qua den medieformidlede videnstransaktion. Men denne viden er fragmenteret og overfladisk og fremfor alt ikke objektiv.

"Før var det praktisk umuligt at leve alene, og i dag er det mentalt umuligt at leve sammen" (Søren Mørk)

3 mill. arbejdsstyrke i Danmark. ca. 1 mill. af dem er ufaglærte. Den ældste del af disse ufaglærte har gennemlevet tre forskellige samfundsforandringer og har næsten ingen almene kvalifikationer. Det er et problem fordi kvalifikationsefterspørgslen er større end kvalifikationsudbuddet. Dette søges kompenseret gennem uddannelse.

Industri	→	Postindustri
Ford/Taylor	→	Nye produktionskoncepter
Masseproduktion	→	Lean production
Hierarki	→	Flad struktur
Det udførende arbejde	→	Det udviklende arbejde
Stærk arbejdsdeling	→	Svag arbejdsdeling
Reaktiv arbejder	→	Proaktiv arbejder
Lydighedskultur	→	Selvstændighedskultur
Lønarbejderlivsform	→	Karrierelivsform
Adskillelse af livssfærer	→	Integration af livssfærer
Arbejderkultur	→	Virksomhedskultur
Hånden	→	Ånden
Ydre autoritet	→	Indre (selv-)autoritet
2/3-samfundet	→	4/5-samfundet (de 20% er vindmøllebyggere, resten bygger læhegn!)

Kan uddannelsessystemet udbedre denne skævvridning eller er den med til at reproducere? (svaret kunne være "ja, men så skal uddannelsen tage mere højde for de multiple intelligenser).

Den relative vækst i uddannelsesaktivitet er ikke steget for de ufaglærte men for alle andre socialgrupper.

Hvad er grunden til dette?

- Der er ikke de samme **uddannelsesmuligheder** (manglende personalepolitik for ufaglærte. Det der tilbydes de ufaglærte er instrumental).

- Den **subjektive motivation** er ikke til stede hos ufaglærte i samme grad som hos andre grupper.

Managementkulturens proklamering om at vi er et postindustrielt samfund er på mange måder en fiktion, når 50% af den samlede arbejdsstyrke ikke er på kant med denne "globaliseringsrationelle" (eget ord) retorik. Der er stærke dikotomi-opfattelser mellem den industrielle og postindustrielle arbejder.

Etnocentrisk opfattelse: "De andre må have nogle barrierer for uddannelse og forandring; dem må vi hjælpe med at nedbryde" (→ nedbryde læskurene – symbolsk vold).

Men er det ikke i lige så høj grad vindmøllebyggerne der har barrierer overfor de ufaglærtes intelligensformer. I virkeligheden bygger de ikke læskure men slotte!

Placering af Gardner's læringsteori

Teoretikere

Bruner

Gardner elev af Bruner, elever skal lære begreber og metoder, ikke fakta og formelle færdigheder "børns egen kulturproduktion skaber læring", intelligensteori, uddannelsesteknologisk.

Dewey

Progressivisme, vækstpædagogik, handleorienteret opfattelse af vidensbegrebet, stimulere elevernes motivation, udg.pkt i elevens forskelligheder/derfor anvendelse af undervisning der lægger op til brug af forskellige vidensrepræsentationer.

Piaget

Kognition, det konstruktivistiske syn på kognitiv udvikling, gradvis opbygning af et verdensbillede, som udvikles gennem forskellige faser.

Freud

Uskolede bevidsthed fortsætter i voksenlivet/ den barnlige verdensopfattelse vil stadig gøre sig gældende i voksenlivet, men Gardner har ikke en psykoanalytisk tilgang.

Dannelsestraditioner

Dannelsesteori

Kulturens mest fremtrædende produkter skal være indhold i undervisningen, som anerkendes som "de store" (implicit reproduktion af eksisterende forhold, formal dannelse: metoder i forhold til de 8 ½ intelligenser, materiel: kanon/ "forståelse af kulturens vigtigste fagområder").

Progressivisme

Skolen som værksted, vækstpædagogik, undervisningsdifferentiering, udg.pkt i elevens forskelligheder/derfor anvendelse af undervisning der lægger op til brug af forskellige vidensrepræsentationer.

Undervisningsteknologien

videnskabscentrerede lærerplaner (Bruner).

Psykologiske opfattelser tager afstand for intelligensforskning, men ligger måske stadig under for denne diskurs i og med han anvender "intelligensbegrebet"?

Lærings- og Undervisningsformer

Kontekstuel læring, refleksivitet/evaluering, undervisningsdifferentiering/ udg.pkt. i elevernes forskelligheder, projektarbejde, principper for mesterlære, skolen som værksted, "viden er noget man gør", opgør med parallellæring; undervisning må i aktiv dialog med elevens uskolede bevidsthed.